

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-151-04

Druk nr 3319
Warszawa, 23 września 2004 r.

Pan
Józef Oleksy
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku.

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o zmianie imion i nazwisk oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Z szacunkiem

(-) Marek Belka

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o zmianie imion i nazwisk oraz o zmianie niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 15 listopada 1956 r. o zmianie imion i nazwisk (Dz. U. z 1963 r. Nr 59, poz. 328, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Zmiana może dotyczyć również nazwiska rodowego osoby, która pozostaje lub pozostawała w związku małżeńskim.”;

2) w art. 2 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W szczególności ważne względy zachodzą, gdy wnioskodawca:

1) nosi nazwisko:

- a) ośmieszające albo nie licujące z godnością człowieka,
- b) o brzmieniu niepolskim,
- c) posiadające formę imienia,

2) pragnie zmienić swoje nazwisko na nazwisko, którego używa, lub powraca do nazwiska, które zostało zmienione.”;

3) art. 3 otrzymuje brzmienie:

„Art. 3. Wniosek o zmianę nazwiska nie podlega uwzględnieniu, gdy wnioskodawca ubiega się o zmianę nazwiska na nazwisko historyczne, wsławione na polu kultury i nauki, działalności politycznej, społecznej albo wojskowej,

chyba że posiada członków rodziny o tym nazwisku lub jest powszechnie znany pod tym nazwiskiem.”;

4) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Art. 6. Po zmianie można mieć co najwyżej dwa imiona.”;

5) art. 7 otrzymuje brzmienie:

„Art. 7. Przepisy art. 2 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, 2 i 4 oraz art. 5 ust. 3 i 4 stosuje się do zmiany imion.”;

6) art. 8 otrzymuje brzmienie:

„Art. 8. W sprawach określonych w ustawie rozstrzyga, w drodze decyzji administracyjnej, kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy ze względu na miejsce zameldowania na pobyt stały wnioskodawcy, a w przypadku braku takiego miejsca – kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy ze względu na ostatnie miejsce zameldowania na pobyt stały.”;

7) w art. 9 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Właściwość miejscową organów określa się, w stosunku do wnioskodawców zamieszkałych za granicą, według ostatniego miejsca ich zameldowania na pobyt stały w Polsce, a w przypadku braku takiego miejsca organem właściwym jest kierownik urzędu stanu cywilnego m.st. Warszawy.”;

8) w art. 10 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W razie wątpliwości pisownię imienia lub nazwiska ustala kierownik urzędu stanu cywilnego na wniosek strony. Ustaleniem pisowni jest wybór jednej z form pisowni imienia lub nazwiska, które zostały zapisane w aktach stanu cywilnego.”;

9) w art. 11 w ust. 1 wyrazy „Centralny Rejestr Skazanych” zastępuje się wyrazami „Krajowy Rejestr Karny”;

10) art. 11a otrzymuje brzmienie:

- „Art. 11a. 1. Określone w ustawie zadania i kompetencje kierownika urzędu stanu cywilnego są zadaniami z zakresu administracji rządowej.
2. Nadzór nad sprawami objętymi niniejszą ustawą sprawuje minister właściwy do spraw administracji publicznej na zasadach określonych w odrębnych przepisach.
3. Wojewodowie sprawują nadzór nad działalnością kierowników urzędów stanu cywilnego w zakresie realizacji obowiązków określonych w ustawie.
4. Wojewoda jest organem odwoławczym od orzeczeń administracyjnych wydanych na podstawie ustawy.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz. U. z 2001 r. Nr 87, poz. 960, z późn. zm³⁾) w art. 14 w ust. 3 wyraz „starosta” zastępuje się wyrazami „kierownik urzędu stanu cywilnego”.

Art. 3. W ustawie z dnia 9 września 2000 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 86, poz. 960, z późn. zm.⁴⁾) w art. 2 w ust. 1 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

- „7) podania i załączniki do podań, czynności urzędowe, zaświadczenia w sprawach o zmianę nazwiska i imienia (imion) oraz w sprawach o ustalenie pisowni imienia i nazwiska osób, którym bezprawnie je zmieniono, a także zstępnych i małżonków tych osób.”.

Art. 4. Sprawy z zakresu zmiany imion i nazwisk wszczęte i nie zakończone decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie ustawy podlegają rozpatrzeniu przez właściwego miejscowo kierownika urzędu stanu cywilnego.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

-
- 1) Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych oraz ustawę z dnia 9 września 2000 r. o opłacie skarbowej.
  - 2) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757 oraz z 2001 r. Nr 43, poz. 476.
  - 3) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 110, poz. 1189, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 78, poz. 716 i Nr 183, poz. 1522, z 2003 r. Nr 128, poz. 1176 i Nr 130, poz. 1190 oraz z 2004 r. Nr 93, poz. 887.
  - 4) Zmiany ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 5, poz. 43, Nr 60, poz. 610, Nr 76, poz. 811, Nr 87, poz. 954, Nr 100, poz. 1085 i Nr 129, poz. 1441, z 2002 r. Nr 71, poz. 655, Nr 135, poz. 1143, Nr 141, poz. 1178 i 1180 i Nr 216, poz. 1824, z 2003 r. Nr 7, poz. 78, Nr 9, poz. 874, Nr 124, poz. 1154, Nr 128, poz. 1176, Nr 170, poz. 1651 i Nr 190, poz. 1864 oraz z 2004 r. Nr 49, poz. 466, Nr 54, poz. 535, Nr 62, poz. 574, Nr 70, poz. 632, Nr 91, poz. 870, Nr 92, poz. 880, Nr 96, poz. 959 i Nr 173, poz. 1808.

UZASADNIENIE

Konieczność nowelizacji przepisów ustawy z dnia 15 listopada 1956 r. o zmianie imion i nazwisk (Dz. U. z 1963 r. Nr 59, poz. 328, z późn. zm.) jest podyktowana kilkoma względami.

Przede wszystkim zaproponowana zmiana wynika z potrzeby dostosowania przepisów ustawy do przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, wykreślenie regulacji, które są nieaktualne, a ponadto doprecyzowanie przepisów, które budzą wątpliwości interpretacyjne.

Brzmienie art. 1 ust. 3, z którego wynika, że „zmiana może dotyczyć również nazwiska rodowego kobiety, która pozostaje lub pozostawała w związku małżeńskim” budzi wątpliwości, na co zwrócił również uwagę Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn. Wykładania, zgodnie z kórą zmiana nazwiska rodowego jest dopuszczalna jedynie w przypadku kobiet zamężnych lub pozostających wcześniej w związku małżeńskim, jest sprzeczna z brzmieniem art. 25 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, na podstawie którego mężczyzna może przyjąć nazwisko żony, a więc zmienić nazwisko w związku z zawieraniem małżeństwa. Za przeoczenie ustawodawcy należy uznać fakt, że wraz z wejściem w życie nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nie został odpowiednio preredagowany art. 1 ust. 3 ustawy o zmianie imion i nazwisk.

Wobec powyższego zaproponowano zmianę art. 1 ust. 3, zastępując wyraz „kobieta” wyrazem „osoba”, aby z nowego brzmienia przepisu wynikało, że nie tylko kobieta, ale i mężczyzna może zmienić nazwisko rodowe. Nowe brzmienie art. 1 ust. 3 będzie zgodne z konstytucyjną zasadą równouprawnienia płci, określoną w art. 33 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, która stanowi, że „kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym.”.

Uporządkowano przesłanki określone w art. 2 ust. 2, jakie wnioskodawca powinien wskazać we wniosku o zmianę nazwiska. Ustawa przewiduje możliwość pozytywnego rozpatrzenia wniosku o zmianę nazwiska na nazwisko, którego wnioskodawca używa i

nowe brzmienie art. 2 ust. 2 w pkt 4 będzie poprawne legislacyjnie oraz będzie stanowiło odrębną podstawę prawną przy rozpatrywaniu wniosków w takich sytuacjach. Proponuje się również wykreślenie wyrażenia „od wielu lat”, ponieważ istotą tego przepisu jest fakt używania innego nazwiska, a nie czas używania tego nazwiska. Poza tym trudno jest sprecyzować, ile lat musi upłynąć, aby strona mogła posłużyć się argumentem używania określonego nazwiska przez „wiele lat”.

Dodanie nowej instytucji prawnej, jaką jest powrót do imienia (imion) lub nazwiska, które zostały zmienione, umożliwi wszystkim osobom, którym imiona lub nazwiska zostały zmienione, posługiwanie się danymi osobowymi wynikającymi z pierwotnej treści aktów stanu cywilnego. W grupie uprawnionych znajdują się także osoby, którym w latach 50 przy wydawaniu dowodów osobistych samowolnie zmieniono brzmienie lub pisownię imion lub nazwisk.

Wykreślenie w art. 3 pkt 1 jest konieczne z uwagi na to, że organ administracji nie ma żadnych możliwości przeprowadzenia postępowania i wykazania, że wnioskodawca ubiega się o zmianę nazwiska w zamiarze ułatwienia sobie działalności przestępczej albo uchylania się od odpowiedzialności cywilnej lub karnej. Ustawa o zmianie imion i nazwisk nie uprawnia organu orzekającego w zakresie zmian imion i nazwisk do badania, czy wnioskodawca prowadzi działalność przestępczą, czy też uchyla się od odpowiedzialności cywilnej lub karnej. Ponadto należy podkreślić, że, zgodnie z art. 11 ustawy, obowiązkiem organu, który wydał decyzję o zmianie imienia lub nazwiska lub o ustaleniu jego pisowni jest m. in. zawiadomienie właściwych urzędów skarbowych, organów Policji, wojskowych komend uzupełnień i Krajowego Rejestru Karnego o zmianie. Tak więc, skoro organy otrzymują informacje w powyższym zakresie, to zmiany te nie mają wpływu na ewentualne uchylanie się od odpowiedzialności cywilnej lub karnej osoby, której zmiana dotyczy, gdyż poprzednio noszone imię lub nazwisko nie podlega wykreśleniu z rejestrów i kartotek i jest powiązane z nowymi danymi osobowymi po zmianie.

Zaproponowana zmiana treści art. 6 wprowadzi ujednolicenie do kwestii nazwisk, zgodnie z wymogami wynikającymi z ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (art. 25 § 2). W zakresie imion regulacja ta będzie skorelowana z zapisem art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. Nr 36, poz. 180, z późn. zm.).

Zaproponowana zmiana art. 8 i art. 9 ust. 2 określa właściwość organów do rozpatrzenia wniosku o zmianę imienia lub nazwiska, jednoznacznie określając, że jest to organ właściwy ze względu na pobyt stały lub ostatnie miejsce pobytu stałego wnioskodawcy. Dotychczasowe określenie „zamieszkania” jest nieprecyzyjne, a ponadto może dotyczyć pobyków czasowych.

Precyzyjne wskazanie, że są to organy właściwe dla miejsca zameldowania na pobyt stały lub ostatniego miejsca zameldowania na pobyt stały ułatwia ustalenie właściwości i ujednolicenie orzekania w tym zakresie w całym kraju. Ponadto wykreślono określenie Prezydenta m.st. Warszawy „jako organu wykonawczego Gminy Warszawa-Centrum”, ponieważ zmienił się ustrój Warszawy i została zlikwidowana gmina Warszawa-Centrum.

Z praktyki wynika, że w omawianym zakresie spraw starosta powiatowy rozstrzygał, a kierownik urzędu stanu cywilnego na podstawie decyzji starosty, nanosił na marginesie aktu stanu cywilnego odpowiednią wzmiankę. W związku z powyższym zmiana treści art. 8 ustawy jest podyktowana praktyczną koniecznością przekazania kompetencji w zakresie zmiany imion i nazwisk kierownikom urzędów stanu cywilnego.

Propozycja nowelizacji ustawy w tym zakresie znalazła poparcie kierowników urzędów stanu cywilnego, nadzoru wojewódzkiego i Stowarzyszenia Urzędników Stanu Cywilnego i jest podyktowana faktem, że większe doświadczenie w zakresie orzecznictwa oraz znajomości Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, rejestracji stanu cywilnego posiadają kierownicy urzędów stanu cywilnego.

Decyzje starostów w tym zakresie często są sprzeczne ze wskazanymi ustawami, a ponadto w urzędach stanu cywilnego przechowuje się akty stanu cywilnego, które są niezbędne przy orzekaniu w zakresie zmian imion i nazwisk.

W art. 10 ust. 1 zaproponowano:

1) wykreślenie słów „lub brzmienia”

- zmiana ta wynikała z faktu, że od czasu obowiązywania niniejszej ustawy nie odnotowano żadnego wniosku o ustalenie brzmienia imienia lub nazwiska. Poza tym trudno oczekiwać, aby decyzja administracyjna ustalająca prawidłową wymowę imienia lub nazwiska była rozumiana i wykonywana przez ogół

obywateli,

- 2) określenie definicji ustalenia pisowni imienia lub nazwiska
  - brak tej definicji doprowadził do zbyt dowolnej interpretacji omawianego przepisu. Decyzje wydawane w tym trybie faktycznie dotyczyły zmiany imion lub nazwisk, a nie wskazywały na imię lub nazwisko, które powinno zostać przez organ ustalone.

Treść art. 11a uzupełniono o regulacje dotyczące nadzoru nad sprawami określonymi w ustawie. Zgodnie z uzupełnionym art. 11a ust. 4 wojewoda jest organem odwoławczym od decyzji administracyjnych przewidzianych w ustawie. Ponadto zapis ust. 2 i 3 umożliwi wojewodzie i ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej wykonywanie prawidłowego nadzoru nad sprawami określonymi w ustawie.

Art. 3 wprowadza zmiany do ustawy o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 135, poz.1143, z późn. zm.), wynikające z projektowanej ustawy. Ustawa o zmianie imion i nazwisk nie przewiduje odrębnego postępowania o przywrócenie nazwiska lub imienia osób, którym bezprawnie je zmieniono; reguluje jedynie postępowanie o zmianę nazwiska i imienia. Ponadto zgodnie z przewidzianą nowelizacją następuje rezygnacja z postępowania o ustalenie brzmienia imienia i nazwiska osób.

W art. 4 zaproponowano przepis przejściowy, w którym starostowie przekazują kierownikom urzędów stanu cywilnego sprawy wszczęte i niezakończone decyzją ostateczną przed dniem wejścia ustawy w życie.

Przepis ten umożliwi realizację zadań określonych w znowelizowanej ustawie przez kierowników urzędów stanu cywilnego od chwili wejścia jej w życie i nie spowoduje sytuacji, że wszczęte sprawy pozostaną nadal w gestii starostów do czasu wydania decyzji ostatecznych.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które akt oddziałuje

Oywatele polscy oraz osoby, które nie posiadają żadnej przynależności państwowej, ubiegający się o zmianę imion lub nazwisk.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych

Projekt był konsultowany ze Stowarzyszeniem Urzędników Stanu Cywilnego Rzeczypospolitej Polskiej oraz z licznymi starostwami wykonującymi na co dzień zadania z zakresu zmiany imion i nazwisk. Projekt został ponadto zaopiniowany pozytywnie przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego na posiedzeniu plenarnym w dniu 23 czerwca 2004 r.

3. Wpływ aktu na sektor finansów publicznych

Wprowadzenie zmian proponowanych w ustawie nie ma wpływu na budżet państwa, ponieważ nie powoduje żadnych skutków finansowych (z badań statystycznych wynika, że – średnio – starostowie wydawali w tych sprawach po 10 decyzji rocznie). Zadania określone w ustawie są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej, tak więc dotacje celowe, które otrzymywały starostwa, zostaną przesunięte do organów gmin. Skutkiem tego może również nastąpić niewielka zmiana w dochodach jednostek samorządu terytorialnego, tj. uszczuplenie ich w przypadku powiatów, a wzrost – jeżeli chodzi o gminy. Wynika to w konsekwencji z faktu przekazania określonych zadań przez starostów i przejęcia ich przez gminy. Nowelizacja ustawy porządkuje przepisy i spowoduje ich jednolitą wykładnię oraz interpretację przy orzekaniu w sprawach dotyczących zmiany imion i nazwisk.

4. Wpływ aktu na sytuację społeczną

Ewentualne przekazanie kompetencji w zakresie objętym ustawą kierownikom urzędów stanu cywilnego ułatwi obywatelom załatwianie tych spraw w urzędzie stanu cywilnego w miejscu pobytu stałego, a nie w odległym powiecie.

5. Wpływ aktu na rynek pracy

Bak wpływu.

6. Wpływ aktu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Bak wpływu.

7. Wpływ aktu na sytuację i rozwój regionalny

Bak wpływu.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU

Jarosław Pietras

Sekr.Min.JP-*1442* /04/DPE/kr

Warszawa, dnia *03.09.* 2004 r.

Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o zmianie imion i nazwisk oraz ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Ministra Jarosława Pietrasa, działającego z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

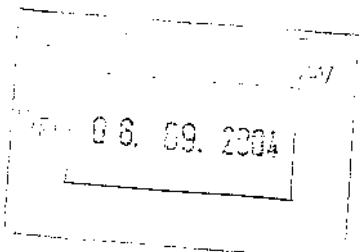
W związku z przedstawionym projektem ustawy (pismo nr RM-10-151-04) pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Ryszard Kalisz
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ